

1.

In de supermarkt kun je tegenwoordig ‘buitenbeetjes’ kopen. Dat zijn groenten die niet de juiste of een afwijkende vorm en lengte hebben. De vraag die dit oproept is wie bepaalt wat de juiste vorm en lengte is? De schepping – voor zo ver er bij industriële groenteteelt nog sprake is van echte natuur, maar oké – de schepping geeft vorm aan de vruchten die uit haar voortkomen. De industrie, de markt, het geld meet zich de rol van keurmeester aan over wat goed is en wat niet goed, wat voldoet aan de norm en wat een buitenbeentje is. En wijzelf, als consument zijn na jarenlange indoctrinatie door diezelfde markt en industrie zo gevormd of misvormd, dat wij zijn gaan geloven dat een courgette een bepaalde vorm en lengte moet hebben en anders deugt die niet.

Buitenbeentjes. Zoals we onze levensmiddelen beoordelen, zo kijken we ook naar elkaar. Wie is normaal en wie is een buitenbeentje? Wie voldoet aan onze schoonheidsidealen en wie wijkt af? Wie is goed en wie is niet–helemaal-goed? Dat schoonheidsideaal, die ideale mens wordt overal gepromoot en we denken allemaal dat ons leven niet goed genoeg is wanneer wij daar niet aan voldoen. De sociale-media staan vol met perfecte plaatjes die vaak niet meer zijn dan een mooi laagje vernis over een veel minder perfect leven dan wat de afbeelding doet vermoeden.

Wij zijn gaan geloven in het beeld dat de schoonheidsindustrie en de ‘happy Family’ reclames ons decennialang hebben voorgeschoteld. Daarmee houden we niet alleen het beeld in stand maar financieren we ook de industrie die daarachter zit.

Ik ben mislukt als ik niet perfect ben, ik ben niets waard wanneer ik een handicap heb, ik tel niet mee zonder de juiste kleding. Ik ben pas gelukkig wanneer ik de meest perfecte relatie heb en een glanzende carrière, en wanneer ik daarnaast ook nog de beste ouder ben en de nieuwste outfit en het mooiste gezicht heb. Zo hebben we met elkaar een wedren gecreëerd die niet meer is dan een *survival of the fittest*. En in die survival overleven niet alleen de mensen die het best in de plaatjes passen, maar ook zij die zich het best weten aan te passen aan het gewenste patroon. Mensen dus die zichzelf eigenlijk verloochenen om mee te kunnen in de wedren. En de rest die achterblijft? Dat zijn buitenbeentjes, die tellen niet echt mee. Voor een zacht prijsje mag je ze hebben, anders gooien we ze weg.

2.

Onze samenleving kent veel weggegooide, buitenspel gezette en miskende mensen. De verliezers van de wedren. Ze krijgen maar al te vaak het verwijt dat ze de kansen niet gepakt hebben. Veel vaker nog maken ze zichzelf verwijten en vervallen in eenzaamheid, depressie of erger. Ze worden buitenbeentjes gemaakt, levende doden. Je mag ze hebben voor een zacht prijsje. En tegenover hun pijn en teleurstelling, hun lijden en verdriet staat een samenleving die daar geen tijd en ruimte voor heeft, die doordendert en roept dat je alles kan worden en zijn, als je maar wilt.

En wat in onze samenleving gebeurt, zien we ook op wereldschaal. De overgrote meerderheid behoort tot de verliezers. Ze leven in armoede, in vergetelheid, worden uitgebuit of worden geslachtofferd in de zoveelste burgeroorlog om macht en grond, om bodemschatten en rijkdom. Als levende doden gaan ze hun weg, zoekend naar een laatste strohalp om zich aan vast te grijpen. Niet zelden een levensgevaarlijke overtocht naar 'paradijs Europa'.

De doodsvallei van Ezechiël is gevuld met al deze mensen, voor wie leven geen leven is, die de afgrond zijn ingeduwd, of ingevallen en geen uitweg meer zien. Een massa beenderen, zonder levensadem, zonder spierkracht, zonder ogen die uitzicht op toekomst hebben, zonder oren die een nieuw geluid kunnen horen. Een doodsvallei met een menigte ontelbaar creëren wij, houden wij in stand, gedogen wij, nemen we op de koop toe, om door te kunnen met onze wedren naar wat geluk moet opleveren.

3.

Pasen gaat over wat werkelijk van betekenis is. En het bijzondere is dat de verhalen van Pasen, van nieuw leven en van opstanding altijd verbonden worden met ondergang en lijden, met situaties van dood en de afwezigheid van levenskracht. Hoewel we dus leven in een samenleving met maar weinig ruimte voor het imperfecte, het lijden, de mislukking, zegt de eeuwenlange ervaring van de schrift: op de weg ten leven is het lijden onontkoombaar. Je kunt het lijden niet uitbannen, je kunt kinderen niet afschermen van teleurstelling, je kunt elkaar niet pijnvrij houden, dat is een illusie. Dat zijn verkooppraatjes van de commercie, dat is praat van de winnaars. Leven wordt verworven naarmate je beter leert omgaan met het lijden en verdriet in je leven. Niet alleen de weg van Jezus gaat van Goede Vrijdag naar Pasen, van dood naar leven, al onze levens gaan die weg.

Daarmee staat Pasen haakt op het geleefde leven van velen. Of moet je zeggen dat wat velen voor leven aanzien, eigenlijk niet werkelijk leven is? Dat wij maar al te vaak achter iets aanhollen waarvan we denken dat het leven geeft, maar in werkelijkheid ons afhankelijk, slaafs, verslaafd, onvrij maakt? Werkelijk leven is immers dat je als mens op eigen benen kunt staan, dat je keuzes kunt maken, dat je deel van een gemeenschap kunt zijn en dat je geborgenheid en veiligheid ervaart die niet een prijs heeft, maar om niet is. Over dat leven gaat Pasen. Maar dat is een leven dat je niet komt aanwaaien, dat is een leven dat overwonnen moet worden op alles wat geen leven is of blijkt te zijn. Dat is dus een leven dat gaandeweg zich ontvouwt, door schade en schande, met vallen en opstaan. Altijd via Goede Vrijdag dus.

4.

Pasen komt dus niet uit de lucht vallen. Pasen is een proces. De vrouwen bij het graf zijn volgens de evangelist Marcus alles behalve opgelucht en in jubelstemming. Huiver en ontzetting, siddering bevangen hen en ze slaan op de vlucht.

Nu moeten we bij het verhaal van het lege graf ook de historische context van Marcus meenemen. Hij schrijft zijn evangelie als reactie of als antwoord op de vernietiging van Jeruzalem en de tempel. De messiaanse gemeenschap die in afwachting was van de komst van de Messias, de terugkeer van hun vermoorde leider Jezus, die wordt geconfronteerd dat die Messias helemaal niet terugkomt. En de Romeinen worden al helemaal niet door hem verjaagd. In plaats daarvan ligt alles in puin en is elke illusie op toekomst de grond in geboord. Er is niets meer over van alle hoop en verlangen. De gemeenschap is als het volk Israël ten tijde van Ezechiël, niet meer dan een massa levende doden.

Tegen deze achtergrond is het nog veel te vroeg voor jubelen en juichen. Angst en ontzetting, daarmee eindigt het verhaal van Jezus.

En met een opdracht, die aanvankelijk niet wordt uitgevoerd, ze vertellen immers niemand iets. Maar toch: een opdracht: keer terug naar Jeruzalem, daar zullen jullie hem zien.

Nu weten we allemaal dat iemand neerleggen in een graf deel uit maakt van het proces waar iedereen die en dode te betreuren heeft doorheen gaat. Het is een proces van verdriet en onbegrip, herinnering en verbondenheid, het is rouw en liefdevol tegelijk. Maar een goed afscheid met het bewust loslaten van iemands lichaam door het te rusten te leggen in een graf of toe te vertrouwen aan *broeder vuur* is niet alleen van belang voor nabestaanden. Het is ook een teken van respect en aandacht voor degene die gestorven is.

5.

Jezus is met liefde en zorg in een graf gelegd. Het is een nieuw graf in een rots, nog niet gebruikt. Zijn geschonden lichaam kan rust vinden in een blinkend schoon graf. Zijn meest nabije vrienden hebben gehoopt dat het een plek mag zijn waar de herinnering aan hem levend gehouden zal worden. Zoals voor veel mensen het bezoek aan de plek waar de doden liggen begraven of zijn uitgestrooid een plaats is van herdenken en levend houden. Tegelijk is het de ervaring van veel mensen dat de laatste rustplek misschien wel vertroostend kan zijn en dus van belang is, maar dat de werkelijke herinnering niet op die plek te vinden is, maar in het dagelijkse leven. In een foto, door muziek die zij graag luisterde, door het passeren van een plek waar je samen vaak bent geweest, in verhalen die je elkaar vertelt: daar komt de dode tot leven.

Ook Jezus wordt dus niet teruggevonden worden in het graf. Hij komt tot leven waar hij gedurende zijn leven was. Ga naar Galilea, daar zullen jullie hem zien. Galilea is de plek waar Jezus zijn prediking begon. Galilea staat symbool voor al die plekken waar armen en zieken ten onder dreigen te gaan, waar mensen tot buitenbeentje worden gemaakt, kinderen bezwijken onder prestatiedruk, jongeren hopeloos op zoek zijn naar een eigen identiteit en daarbij voor de voeten worden gelopen door de markt en de commercie. Daar, op die plekken, in al die Galilea's zul je hem zien.

Natuurlijk is hij niet in het graf, ja iets van hem natuurlijk wel, maar niet wat hem mens, medemens maakte, profeet en zelfs: dienaar van de Allerhoogste. Die geestkracht is niet de verbergen achter stenen, maar gaat door in allen die naar het Galilea van hun tijd en omgeving gaan, hem achterna. Om daar licht en leven, opstanding te verkondigen en te zijn.

Zalig Pasen!